

GRAMATICA LIMBII ROMÂNE

EXERCIȚII – ANTRENAMENT ȘI PERFORMANȚĂ

CLASELE **VII–VIII**

Adina Dragomirescu (coord.)

Irina-Roxana Georgescu • Delia-Monica Georgescu

Raluca-Diana Răducanu • Ileana Gae • Alina Dinu

Maria-Ramona Nedeia • Adina Ionescu

CORINT
EDUCAȚIONAL

Imprint coordonat de
CORINA TOADER

Date despre autori:

Adina Dragomirescu – doctor în filologie, cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” și conferențiar la Facultatea de Litere a Universității din București. Domenii de cercetare: morfosintaxa limbii române, sintaxă diacronică, sintaxă romanică, tipologie lingvistică, contact lingvistic. Domenii de predare: fonetica și fonologia, morfologia și sintaxa limbii române, sintaxa romanică, tipologia lingvistică.

Irina-Roxana Georgescu – doctor în filologie, profesor gradul didactic I, Colegiul Național „Sfântul Sava” din București; începând din 2018, ține seminarul de literatură interbelică și postbelică la Facultatea de Litere a Universității din București.

Delia-Monica Georgescu – doctor în filologie, profesor gradul didactic I, Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu” din București, autoare a unor auxiliare pentru gimnaziu și a numeroase articole de specialitate publicate în țară și în străinătate.

Raluca-Diana Răducanu – profesor gradul didactic I, Liceul Teoretic „Jean Monnet” din București, master în Limba română contemporană, autoare de studii, articole și resurse educaționale deschise pe platforme e-learning.

Ileana Gae – profesor gradul didactic definitiv, Școala Gimnazială Nr. 55 din București, autoare a unor articole de specialitate, coautoare de auxiliare școlare.

Alina Dinu – doctor în filologie, profesor gradul didactic I, Colegiul Național „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Buzău, autoare a numeroase articole de specialitate.

Maria-Ramona Nedea – doctor în filologie, profesor gradul didactic I, Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu” din București, coautoare de auxiliare școlare pentru gimnaziu și pentru liceu.

Adina Ionescu – profesor gradul didactic I, Liceul Tehnic Buzău, master în Management educațional și dezvoltare curriculară.

Redactare: **Ioana Andreea Tudose**

Tehnoredactare: **Cristina Gvinda**

Design copertă: **Dan Mihalache**

Surse foto: **Shutterstock, Wikimedia Commons**

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin CORINT EDUCAȚIONAL,
un imprint al CORINT BOOKS, str. Mihai Eminescu nr. 54 A, București.
www.edituracorint.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Gramatica limbii române: exerciții, antrenament și performanță : clasele VII-VIII / Adina Dragomirescu [coord.], Irina-Roxana Georgescu, Delia-Monica Georgescu, - București: Corint Educațional, 2022

ISBN 978-606-088-146-9

I. Dragomirescu, Adina

II. Georgescu, Irina-Roxana

III. Georgescu, Delia-Monica

811.135.1

CUVÂNT-ÎNAINTE

Ca profesori de limba română, am înțeles că, pentru elevi, dar și pentru cadrele didactice și pentru părinți, dincolo de accesul la o cunoaștere sintetică și organizată a teoriei (ceea ce am încercat să realizăm în volumul *Gramatica limbii române pentru elevi și profesori. Sinteze și exerciții*), se află utilizarea, în mod conștient, în viața de zi cu zi, a fenomenelor lingvistice. Astfel, ne-am găsit în situația de a adăuga exerciții care se adresează tuturor categoriilor de elevi și de profesori. Culegerea de exerciții a apărut, deci, din **nevoia** de a valorifica teoria, dar și din **dorința** de a sprijini efortul profesorilor și al elevilor, deopotrivă, pe trei direcții principale: **antrenament constant** pentru evaluările curente, **reușită școlară** măsurată prin Evaluarea Națională de la finalul clasei a VIII-a și **performanță** în cadrul concursurilor și al olimpiadelor specifice disciplinei.

Lucrarea, destinată elevilor din clasele a VII-a și a VIII-a, își propune să construiască o bază temeinică a unor conținuturi fundamentale. În conformitate cu programa școlară pentru aceste clase, primele 11 capitole reunesc o serie de teste individuale, construite în jurul unor fragmente de texte din literatura română și din cea universală, fixând concepte de vocabular și de semantică, fonetică, morfologie, sintaxă și stilistică. De asemenea, volumul cuprinde câte două teste predictive și două sumative pentru fiecare clasă, a VII-a, respectiv a VIII-a, precum și șase modele de subiect tip I B pentru Evaluarea Națională.

Exercițiile sunt concepute pe diferite grade de dificultate, fiind foarte diversificate ca modalitate de abordare a problemelor teoretice, de la cerințe de tip grilă sau asociere la analize gramaticale și jocuri și până la corectarea unor greșeli de exprimare sau redactarea unor compuneri (narative, descriptive, de tip jurnal sau scrisoare, pornind de la imagini/tablouri/fotografii etc.), cu respectarea unor condiții privind anumite aspecte ale utilizării limbii române. În încercarea de a contribui și la dezvoltarea gustului pentru lectură și a abilității de lucru cu operele literare, exercițiile pornesc de la texte-suport mai ample, atât literare, cât și nonliterare, aparținând unor autori români și străini îndrăgiți de elevi.

Cu încrederea că fiecare elev sau profesor va găsi exercițiul potrivit care să sedimenteze învățarea și să structureze cunoștințele, vă dorim spor la lucru, la antrenament și la performanță!

Autoarele

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- ⊙ **Fraza. Norme de punctuație**
- ⊙ **Conjunția**
- ⊙ **Derivarea. Compunerea. Familia lexicală**
- ⊙ **Pleonasmul. Categoriile semantice (actualizare). Confuziile paronimice**
- ⊙ **Îmbinări libere de cuvinte și locuțiuni. Termeni științifici. Limbaj popular. Variație regională a limbii**
- ⊙ **Utilizarea corectă a accentului. Variantele accentuale admise/neadmise de normă**

TESTUL 1

- ⊙ **Citește textul de mai jos, apoi răspunde la cerințele date.**

Maria Petre, din Parepa, se născuse la 23 septembrie 1923 și avea doisprezece ani când a devenit peste noapte... Sfânta din Parepa. Până la vârsta aceea, fusese un copil ca toți copiii satului, care mergea cu oile sau cu vaca, care se juca cu alți copii, care scria pe tăbliță la școală. Într-o zi oarecare, o trimiseseră părinții, ca de obicei, cu oile pe marginea lacului din spatele casei, cel de lângă „drumul vacilor”. Tot ca de obicei, nu era singură, ci cu încă două prietene de aceeași vârstă, la rândul lor trimise de părinți cu oile. Era prin august, pe la sfârșit. Fetele râdeau și alergau încercând să stăpânească mieii. Lacul nu era foarte mare pentru că încă nu se făcuse dig în capătul lui. Lumea semănase grâu pe marginea drumului, de fetele trebuiau să aibă multă grijă ca oile, dar mai ales năzdrăvanii de miei, să nu intre pe locurile cultivate, să nu dea de necaz cu proprietarii. La un moment dat însă, două dintre fete, care se luaseră cu joaca depărtându-se, au observat că oile au intrat într-unul dintre lanuri și au început să strige la Mărioara pe care o lăsaseră undeva pe marginea lacului, să se ducă ea să le dea înapoi. Mărioara nicăieri. Au revenit lângă lac, dar Maria dispăruse de parcă o înghițise pământul. Iarba era încă bătătorită acolo unde se jucaseră cu doar cinci minute înainte. Nici măcar loc de ascuns nu era în apropiere. Era ceva stuf pe lac, dar la vremea aceea era foarte mic și mai mult pe apă, așa că nu avea cum să se ascundă acolo. Fetele s-au speriat. Au strâns repede oile de pe unde erau și le-au mînat înapoi în sat. Au mers prima dată pe ulița care ducea la casa Mariei să vadă dacă este acolo. Tanti Rada, mama Mariei,

era cu ceva treabă prin curte. Femeia și-a recunoscut imediat oile la poartă și tare s-a mirat că le vede atât de devreme.

– Tanti, Maria un'e-i, bre? întrebă una dintre fete.

– Da' tu pe mine mă întrebi, moțato? Păi n-ați plecat căteșitrele de dimineață?

– Ba da, bre, tanti, da' nu mai e! Iete oile ei aci. Niii, zbârlito! dădu fata cu un băț ca să intre oile în curtea omului.

– Cum să nu mai hie, fă? Ce, a luat-o careva pe sus? Doamne, iartă-mă! se miră Rada.

Și atunci femeia se întunecă la chip de îngrijorare și își chemă omul. Îi spuse ce au zis fetele și nea Marin, că așa îl chema pe tatăl Mariei, ieși în grabă pe poartă, zicând:

– Ia, dați și voi oile voastre aci pe bătătură și haideți cu mine să-mi arătați locu'. Un'e era, fă, la mar'ne?

– Da, bre, acoloa lângă lac, cam în dreptu' locului lu' mătălică.

Porniră împreună în pas grăbit către locul cu pricina. Ajunși acolo, omul își dădu pălăria jos și se șterse cu dosul palmei pe frunte. Puse palma streășină la ochi și începu să scruteze oglinda lacului. Nici măcar nu avea cum să se înece cineva în lacul ăla, căci apa nici nu trecea unui copil de doisprezece ani mai sus de brâu. Și nici nu se vedea drum croit prin stuf. Grâul de peste drumul vacilor era destul de mic. În rest, câmp deschis.

– Aoleu, zise nea Marin speriat, s-o hi dus la puțul din spatele grădinii să bea apă!

Și o luă la fugă pe scurtătură către fundul curții lui care era cam la vreo două-trei aruncături de băț de lac. [...] Ce să facă omu'? A fugit către casă uitând de fetele lăsate pe marginea lacului și a început să strige la vecini.

– Bă, care ați văzut-o pe Maria mea?

Nimeni niciun răspuns. Într-o oră știa toată ulița că Maria dispăruse și ieșiră câte unu-doi din fiecare gospodărie să-l ajute pe nea Marin la căutare. Au luat tot la ochi. Ulițele, marginea lacului, „drumul vacilor” până hăt, departe, lanurile până în capătul celălalt, locul unde se jucaseră și unde fusese văzută ultima oară, și încă o dată... și încă o dată... până seara. Dar tocmai dinspre locul dispariției se auzi la un moment dat un strigăt de copil.

– Nea Marineee! Iete-o aci, bre! Doarme!

Nea Marin auzi cu greu ce striga fata, dar o rupse la fugă către locul acela, strigând la rândul său:

– Fă, țî-a sărit vreo doagă? Păi ce să caute acolo? Că nu era!

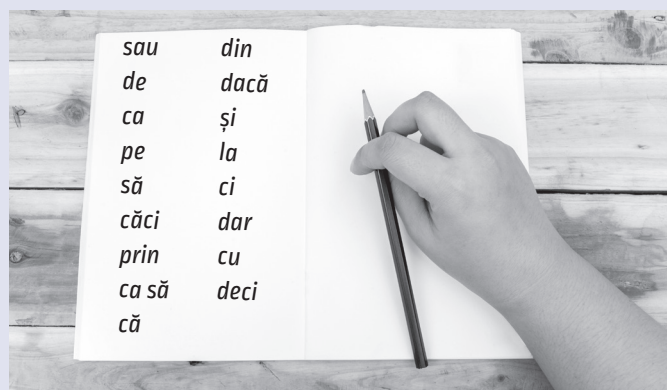
Trecuseră de cel puțin trei ori prin locul acela în căutările lor. Nu avea cum să apară acum așa, din senin, din iarbă verde. Ajuns acolo, omului nu-i veni să-și creadă ochilor. [...]

Unitatea I

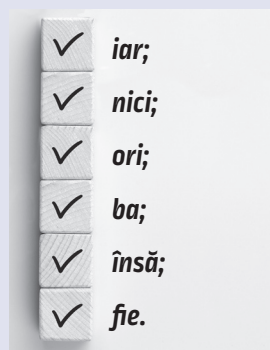
— Măi, fetiço, măi, sufletu' meu! Mărieee... făi, Mărie! O scutură ușor. Dați, mă, unu' fuga de aduceți apă să-i dau pe față, zise el agitat către grupul de bărbați și femeii care se adunaseră în jurul lor. Mulți se închinău, alții se uitau și nu înțelegeau cum de a apărut acolo fără ca cineva să bage de seamă și, mai ales, de unde?!

[Daniel Iancu, *Țânțaru*]

1. Pe caietul lui Mihnea, un elev de vârsta ta, conjuncțiile și prepozițiile din textul de mai sus s-au amestecat. Încercuiește cu o culoare prepozițiile și cu altă culoare conjuncțiile.

2. Citește lista conjuncțiilor pe care Mihnea nu le-a găsit în text. Construiește câte o frază alcătuită din două propoziții, cu fiecare conjuncție din listă. Subliniază predicatele în frazele construite.

3. Grupează, în tabel, conjuncțiile de la exercițiile 1 și 2, în funcție de felul lor:

Conjuncții coordonatoare	Conjuncții subordonatoare

4. a. Bifează căsuța corespunzătoare enunțurilor în care cuvântul și are valoare de conjuncție.

- Și o luă la fugă pe scurtătură către fundul curții lui...;

- *Maria Petre, din Parepa, se născuse la 23 septembrie 1923 și avea doisprezece ani;*
 - *Îi spuse ce au zis fetele și nea Marin [...] ieși în grabă pe poartă, zicând;*
 - *Femeia și-a recunoscut imediat oile la poartă;*
 - *– Ia, dați și voi oile voastre aci pe bătătură;*
 - *... aduceți apă să-i dau pe față, zise el agitat către grupul de bărbați și femei.*
- b. **Transcrie enunțul în care conjuncția și stabilește un raport sintactic la nivelul propoziției. Ce părți de propoziție leagă?**
- c. **Delimitează în propoziții enunțurile în care cuvântul și stabilește un raport de coordonare în frază.**
- d. **Precizează valoarea gramaticală a cuvântului și din enunțurile în care nu a fost conjuncție.**

5. Bifează căsuța corespunzătoare enunțurilor în care există un raport de coordonare între propoziții.

- *... s-o hi dus la puțul din spatele grădinii să bea apă!*
- *Au strâns repede oile de pe unde erau și le-au mânat înapoi în sat.*
- *Au mers prima dată pe ulița care ducea la casa Mariei să vadă dacă este acolo.*
- *Tanti Rada, mama Mariei, era cu ceva treabă prin curte.*
- *Și atunci femeia se întunecă la chip de îngrijorare și își chemă omul.*
- *Ajuns acolo, omului nu-i veni să-și creadă ochilor.*

6. Identifică propozițiile coordonate din frazele de mai jos și precizează prin ce modalități se realizează coordonarea.

- a. *Fetele râdeau și alergau încercând să stăpânească mieii.*
- b. *Au revenit lângă lac, dar Maria dispăruse de parcă o înghițise pământul.*
- c. *Mulți se închinau, alții se uitau și nu înțelegeau cum de a apărut acolo fără ca cineva să bage de seamă.*

7. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

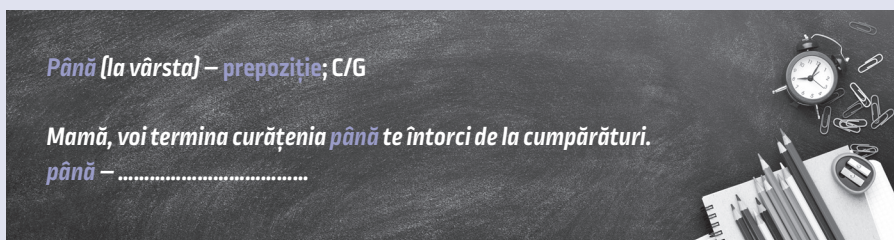
- În enunțul: *Era ceva stuf pe lac, dar la vremea aceea era foarte mic și mai mult pe apă, conjuncția dar leagă:*
- a. două propoziții;
- b. două părți de propoziție.
- Cuvântul evidențiat este conjuncție în enunțul:
- a. *Lacul nu era foarte mare pentru că încă nu se făcuse dig în capătul lui.*
- b. *La un moment dat însă, două dintre fete [...] au observat că oile au intrat într-unul dintre lanuri.*

- c. — *Ia, dați și voi oile voastre aci pe bătătură și haideți cu mine să-mi arătați locu'.*
- d. *Tot ca de obicei, nu era singură, ci cu încă două prietene de aceeași vârstă;*
- e. — *Da, bre, acoloa lângă lac, cam în dreptu' locului lu' mătălică.*
- În enunțul: *Și nici nu se vedea drum croit prin stof*, cuvântul evidențiat are valoare morfologică de:
 - a. conjuncție;
 - b. prepoziție;
 - c. semiadverb.

8. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor care nu sunt conjuncții, evidențiate în grupajul de enunțuri (a–e) de la exercițiul anterior.

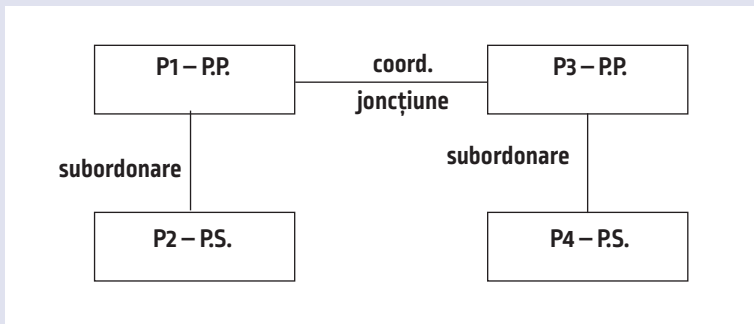
9. Mihnea are de rezolvat următorul exercițiu:

- Scrie valoarea morfologică a cuvântului evidențiat în enunțul: *Până la vârsta aceea fusese un copil ca toți copiii satului, apoi alcătuiește un enunț în care să aibă altă valoare pe care o vei preciza în paranteză.*
 - a. Citește răspunsul băiatului și încercuiește C, dacă răspunsul lui este corect sau G, dacă răspunsul este greșit.
 - b. Ajută-l pe Mihnea să descopere valoarea morfologică a cuvântului *până* din enunțul pe care l-a alcătuit.

10. Realizează schema frazelor următoare și identific-o pe cea căreia îi corespunde schema dată.

- a. *Au mers prima dată pe ulița care ducea la casa Mariei să vadă dacă este acolo.*
- b. *A fugit către casă uitând de fetele lăsate pe marginea lacului și a început să strige la vecini.*
- c. *Într-o oră știa toată ulița că Maria dispăruse și ieșiră câte unu-doi din fiecare gospodărie să-l ajute pe nea Marin la căutare.*
- d. *Au strâns repede oile de pe unde erau și le-au mînat înapoi în sat.*

11. Explică rolul virgulei din fraza următoare:

Era ceva stuf pe lac, dar la vremea aceea era foarte mic și mai mult pe apă.

12. Identifică, în listele următoare, cuvintele derivate și precizează sufixele și/sau prefixele cu ajutorul cărora s-au format.

● satului	● năzdrăvani	● gospodărie
● tăbliță	● Mărioara	● bătătorită
● prietene	● mățălică	● se închinău
● oile	● ulița	● doisprezece
● râdeau	● au revenit	● aruncătură

13. Numește tipul de compunere prin care s-au format cuvintele: careva, doisprezece, pe la, niciun, „drumul vacilor”, fiecare, cineva, Sfânta din Parepa, devreme, de lângă, înapoi, undeva, Maria Petre, de pe, 1923.

14. Identifică în secvențele de mai jos cuvintele obținute prin derivare și explică modul lor de formare.

- Și o luă la fugă pe scurtătură către fundul curții lui [...].
- Și atunci femeia se întunecă la chip de îngrijorare și își chemă omul.
- Femeia și-a recunoscut imediat oile la poartă și tare s-a mirat că le vede atât de devreme.

15. Precizează sensul (propriu de bază/propriu secundar) pentru cuvintele evidențiate din următoarele secvențe:

- Puse **palma** streășină la ochi și începu să scruteze **oglinđa** lacului.
- Și atunci femeia se întunecă la **chip** de îngrijorare și își chemă **omul**.
- Mărie... făi, Mărie! O **scătură** ușor.
- Și nici nu se vedea drum **croit** prin stuf.

16. a. Marchează cu „x” în căsuța potrivită sensului pe care cuvântul evidențiat îl are în fiecare enunț.

Enunț	Sens propriu	Sens figurat
<i>A fugit către casă uitând de fetele lăsate pe marginea lacului și a început să strige la vecini.</i>		
<i>Maria dispăruse de parcă o înghițise pământul.</i>		
<i>... fetele trebuiau să aibă multă grijă ca oile, dar mai ales năzdrăvanii de miei, să nu intre pe locurile cultivate...</i>		
<i>Nici măcar nu avea cum să se înece cineva în lacul ăla...</i>		
<i>Maria Petre, din Parepa, se născuse la 23 septembrie 1923...</i>		
<i>Era ceva stuf pe lac, dar la vremea aceea era foarte mic și mai mult pe apă, așa că nu avea cum să se ascundă acolo.</i>		
<i>Ajunși acolo, omul își dădu pălăria jos...</i>		
<i>Puse palma streășină la ochi...</i>		

b. Construiește câte un enunț în care să folosești fiecare cuvânt evidențiat cu sensul care nu s-a regăsit în textele de la punctul a.

17. Dovedește prin patru enunțuri polisemia verbului din secvența: *Trecuseră de cel puțin trei ori prin locul acela în căutările lor.* Scrie câte un sinonim pentru fiecare sens folosit.

18. Recitește fragmentul următor, apoi răspunde la cerințele formulate:

Au strâns repede oile de pe unde erau și le-au mânat înapoi în sat. Au mers prima dată pe ulița care ducea la casa Mariei să vadă dacă este acolo. Tanti Rada, mama Mariei, era cu ceva treabă prin curte. Femeia și-a recunoscut imediat oile la poartă și tare s-a mirat că le vede atât de devreme.

Alcătuiește enunțuri în care să folosești:

- omonimele a două cuvinte;
- omofonul unui cuvânt;
- omograful unui cuvânt;
- polisemia a două verbe;
- sinonimele cuvintelor subliniate.

19. a. Identifică în fragmentele următoare elementele specifice limbajului popular:

[1] — *Tanti, Maria un'e-i, bre? întrebă una dintre fete.*

— *Da' tu pe mine mă întrebi, moțato? Păi n-ați plecat căteșitrele de dimineață?*

— *Ba da, bre, tanti, da' nu mai e! Iete oile ei aci. Niii, zbârlito! dădu fata cu un băț ca să între oile în curtea omului.*

[2] — *Ia, dați și voi oile voastre aci pe bătătură și haideți cu mine să-mi arătați locu'. Un'e era, fă, la mar'ne?*

— *Da, bre, acolea lângă lac, cam în dreptu' locului lu' mătălică.*

b. Selectează, din fragmentele de mai sus, trei cuvinte care aparțin limbajului nonstandard și scrie forma literară a fiecăruia.**20. Identifică termenii care ilustrează variația regională a limbii și scrie forma lor literară.**

● ... *s-o hi dus la puțul din spatele grădinii să bea apă!*

● *Cum să nu mai hie, fă? Ce, a luat-o careva pe sus? Doamne, iartă-mă! se miră Rada.*

21. Subliniază locuțiunile și scrie câte un sinonim lexical pentru fiecare.

● *Fă, ți-a sărit vreo doagă?*

● *Ajuns acolo, omului nu-i veni să-și creadă ochilor.*

● *Mulți se închinau, alții se uitau și nu înțelegeau cum de a apărut acolo fără ca cineva să bage de seamă, și mai ales, de unde?!*

● *Nu avea cum să apară acum așa, din senin, din iarbă verde.*

● ... *năzdrăvanii de miei, să nu între pe locurile cultivate, să nu dea de necaz cu proprietarii.*

● *Maria dispăruse de parcă o înghițise pământul.*

● ... *avea doisprezece ani când a devenit peste noapte ... Sfânta din Parepa.*

22. Accentuează cuvintele din lista următoare în două moduri și precizează ce parte de vorbire este fiecare termen: întunecă, ieși, voi, casă, ochi, data, auzi, scutură. În cazul verbelor, precizează modul și timpul lor.**23. Marchează accentul în următoarele cuvinte: acolo, undeva, ulița, pricina, măcar, celălalt, aduceți. Consultă DOOM³ pentru a verifica dacă ai rezolvat corect.****24. a. Scrie sinonimul contextual al cuvântului subliniat în enunțul: — Ia, dați și voi oile voastre aci pe bătătură.**

b. Construiește un enunț cu un alt sens al substantivului bătătură.

c. Caută în dicționar un termen științific sinonim pentru sensul cuvântului bătătură folosit la punctul b. Din ce domeniu științific face parte?

25. După ce a citit textul-suport, Mihnea și-a exprimat câteva impresii în jurnal. În textul lui, s-au strecurat câteva pleonasme. Rescrie corect enunțurile care conțin această greșeală.

Dragă jurnalule,

Mă simt fantastic astăzi. Tocmai ce mi-am terminat temele la română. Am rezolvat o droaie de exerciții, am redactat și câteva texte... Mda, știi că ador mult compunerile. Probabil că acum te întreb de ce sunt fericit. Ei bine, deși sunt foarte extenuat, nu pot să mă culc fără să-ți spun că sunt puțin îngândurat. N-o să-ți vină să crezi, dar Maria m-a pus pe gânduri...

Nu te pripî, jurnalule! Este vorba despre Maria din Parepa, personajul textului din tema de azi. Așadar, am plăcerea să ți-o prezint pe Maria, o fată de 12 ani, care conviețuiește împreună cu familia ei, la țară. Fata se ocupă cu treburile gospodărești și este trimisă frecvent de părinții ei cu animalele la păscut. Maria nu mergea doar ea singură cu oile, ci împreună cu prietenele ei. Într-o zi, fetele o strigă pe Maria să întoarcă oile înapoi, dar observă că prietena lor este de negăsit. Ele revin în sat și alături de părinții Mariei se reîntorc din nou pe marginea lacului, unde păscuseră animalele.

După multe căutări, un copil face cea mai minunată faptă: îi anunță pe toți că Maria era aproape și dormea. Între noi fie vorba, sunt sigur și convins că Maria obosește și adormise la umbra vreunui copăcel micuț. Probabil că a preferat mai bine să hoinărească fără rost, să viseze, să străbată câmpiile decât să stea în compania fetelor. Poate că nu îi erau prietene adevărate! Sau poate că a avut o migrenă la cap. E drept că și mie mi se întâmplă uneori câteodată să am nevoie de puțină liniște când mă doare capul.

Dar tu ce părere ai, jurnalule? Ce crezi că s-a întâmplat, de fapt, cu Maria?

TESTUL 2

☉ Citește textul de mai jos, apoi răspunde la cerințele date.

Îndată ce soarele scăpătă după culme, luna, alungată de pe tărâmul celălalt, ieși în răsărit în marginea dumbrăvii. Niciodată Lizuca nu văzuse luna așa de aproape și așa de mare. O neliniște i se furișă în suflet. Spre asfințit, în fundul pădurii, clipeau încă fire de jar sub spuză; într-acolo se strecurau pe nesimțit cele din urmă păsărele, dându-i bună-sara. Și cu toate că spre răsărit se înroșea luna și creștea lumina peste pâcla ogoarelor, în pădure o umbră tainică și deasă se întindea, izvorând din văi și cotloane necunoscute. Lizuca se simțea puțintel înfricoșată.

— Ce ne facem noi, Patrocle? întrebă ea pe cățel. Drumul nu se mai cunoaște.

Prin ușoara întunecime viorie, cățelul îi atinse mâinile cu botul și o privi amical. Cu Patrocle lângă dânsa, n-avea de ce se teme. Asta o vedea foarte bine duduia Lizuca.

— Patrocle, îi zise ea, eu știu că tu ești cățel vrednic și viteaz; dar ce ne facem noi dacă ne-om rătăci în pădure? Acu ar fi bine să cioplim o toacă de lemn de tei și s-o aninăm într-un vârful de copac. Când bate vântul, toaca sună și bunicii ne caută și ne găesc. Dar nu putem face toacă, pentru că n-am luat cuțit de-acasă.

— Se-nțelege, răspunse Patrocle, fără cuțit nu facem nicio ispravă.

— Atuncea ce-i de făcut? Iaca, în cer, Dumnezeu a aprins lumânările, dar căra-rea tot nu se zărește. Așa nu putem sta. Eu zic să căutăm un culcuș.

— Țsta-i lucru prea ușor, răspunse Patrocle.

— Bine; atuncea hai să mergem. Dar cui putem cere noi găzduire într-o noapte ca asta și în așa singurătăți?

Cățelul porni înainte, adulmecând prin iarbă. Copilița băgă de seamă că de-o parte și de alta a cărării florile își plecaseră capetele și dormeau. Într-un colț de umbră îi apărură o luminiță.

— Acolo trebuie să fie o căsuță pentru noi, murmură duduia Lizuca.

Apropiindu-se de lumina licuriciului, cunoscă că se află lângă o scorbură de răchită bătrână. Pletele lungi ale ramurilor cădeau către ea și se clătinau alene.

— Asta-i o casă foarte bună, mormăi Patrocle.

Atunci Lizuca își ceru voie de la răchită:

— Mătușă răchită, șopti ea cu sfială, ne dai voie să intrăm în casă la mata?

Răchita o mângâie lin și îi dădu drumul în scorbură.

— Aicea-i foarte bine, Patrocle, grăi fetița, cuibărindu-se. Văd că este saltea și pernuță de mușchi. Mă învelesc cu paltonașul și-mi pun bereta în cap și pot dormi împărătește. Uite, este loc și pentru tine.

Unitatea I

Cățelul intră și el în scorbură, pe fereastră, și se ghemui lângă copilă. Lizuca începu iar a vorbi încet:

– Patrocle, eu cred că nu trebuie să ne temem de mama pădurii. Aici îs locuri curate... Sfânta Miercuri stă aproape. Știi de ce mă tem eu?

– De ce te temi?

– De bursuc. Am auzit că bursucu-i foarte rău.

– N-are decât să vie, mormăi cu dispreț Patrocle, am eu ac de cojocul lui!

Chiar în clipa aceea, Lizuca dădu un țipăt. O umbră răsărise într-o dâră de raze, țupăind către scorbură. Din când în când se oprea, se înălța și mișca două coarne lungi și drepte. Lizuca abia putu să îngâne cu spaimă:

– Iaca bursucu, Patrocle!

C-un lătrat scurt, Patrocle se și repezise. Cornițele fantasmei căzură. Lizuca o mai văzu numai o clipă prăbușindu-se năprasnic spre tufărișuri.

– Știu eu că Patrocle nu se teme de nimica! zâmbi ea.

Se auzi glasul cățelului țâhnind răsunător în pădure.

– Patrocle, strigă fetița; nu mă lăsa singură.

Și scoțând capul din scorbură, duduia Lizuca așteptă, în tăcerea cuprinsului, întoarcerea tovarășului ei. Îl auzi într-un târziu venind: tip-tip. Intră gâfâind și se cuibări lângă ea. Apoi mormăi nemulțumit:

– N-a fost decât un iepure!

Grozav se temea de mata! îi zise Lizuca cu admirație, mângâindu-l. În dumbravă se făcuse deplină tăcere și un întuneric tainic, prin care totuși ochii vedeau cu ușurință. În tăcerea aceasta, un greieruș începu să țâraie melancolic, aproape. Lizuca îl ascultă, atentă.

– Cântă frumușel, șopti ea.

– Da, dar nu prea mă lasă să dorm, mormăi Patrocle.

– Nu știi de ce, dar mie nu mi-i somn deloc. Așa-i de frumos și de bine... Eu n-am cunoscut niciodată dumbrava asta. Acum văd că-i o pădure ca-n poveștile pe care mi le spunea mama... Nu mai sună greierul. A tăcut.

– A făcut foarte bine, îngână somnoros Patrocle.

Tăcu greierușul. După el o privighetoare își umflă de câteva ori glasul, pe un vârf de smicea într-o rază de lună.

– Asta ce-i? întrebă cu mirare fetița.

Patrocle nu-i răspunse. Dumbrava rămase iar tăcută în fumul ei de lumină, ca într-un vis. Și duduia Lizuca înțelegea că în farmecul acela are să se-ntâmple ceva deosebit. Și aștepta cu inima bătând și cu ochii ațintiți. Și deodată clipiră candelile verzi de licurici în două șiraguri și văzu pajiștea de flori deschisă către un părete de stâncă, între doi mesteceni bătrâni. În lumina verzie, fără zgomot, o ușă de cremene se mișcă și se dădu la o parte, și din întuneric de peșteră apăru minunată

arătare. Erau niște omușori mititei, numai de două palme de la pământ. Le luceau fețele și ochii de zâmbet.

[Mihail Sadoveanu, *Dumbrava minunată*]

1. Explică rolul virgulelor în fiecare dintre următoarele construcții:

- a. — *Ce ne facem noi, Patrocle? întrebă ea pe cățel.*
- b. — *Se-nțelege, răspunse Patrocle, fără cuțit nu facem nicio ispravă.*
- c. — *Nu știi de ce, dar mie nu mi-i somn deloc.*

2. Un elev de clasa a VII-a a redactat rezumatul acestui fragment, dar a omis să pună semnele de punctuație. Ajută-l tu să facă acest lucru!

Spre seară Lizuca se rătăcește în pădure împreună cu câinele ei Patrocle. Aceasta se gândește că ar trebui să cioplească o toacă din lemn care să facă zgomot și să dea de știre bunicilor dar pentru că nu au cuțit hotărâsc să se adăpostească în scorbura unei răchite. Lizuca se sperie de o umbră crezând că este un bursuc. Patrocle aleargă după el dar dându-și seama că era un iepure revine la răchită. Totuși cei doi prieteni nu pot adormi deoarece mai întâi se aude țârâitul unui greier iar apoi din spatele unei uși de cremene își fac apariția niște omuleți zâmbitori.

3. a. Menționează, pentru fiecare apariție a conjuncției și în fragmentul următor, care sunt elementele aflate în relație de coordonare: ... în pădure o umbră tainică și deasă se întindea, izvorând din văi și cotloane necunoscute.

- b. Extrage, din textul inițial, o construcție în care aceeași conjuncție să asigure coordonarea între două propoziții.
- c. Extrage, din text, două construcții în care cuvântul și să aibă alte valori morfologice decât cea de conjuncție, pe care le vei preciza.
- d. Menționează valoarea morfologică a cuvântului iar din enunțul: *Dumbrava ră-mase iar tăcută în fumul ei de lumină, ca într-un vis. Construiește un enunț în care iar să aibă altă valoare morfologică, pe care o vei preciza.*

4. Extrage conjuncțiile subordonatoare din următoarele fragmente și menționează felul lor (simplă, compusă, locuțiune conjuncțională):

- a. *Patrocle, eu cred că nu trebuie să ne temem de mama pădurii.*
- b. *Dar nu putem face toacă, pentru că n-am luat cuțit de-acasă.*
- c. *... cu toate că spre răsărit se înroșea luna și creștea lumina peste pâcla ogoarelor, în pădure o umbră tainică și deasă se întindea...*
- d. *... ce ne facem noi dacă ne-om rătăci în pădure?*

5. Stabilește tipurile de relații de coordonare care apar în enunțurile:

- a. *Din când în când se oprea, se înălța și mișca două coarne lungi și drepte.*
- b. *Nu știi de ce, dar mie nu mi-i somn deloc...*

6. Separă, în coloane diferite, conjuncțiile și prepozițiile din fragmentele următoare, explicând relația pe care o stabilește fiecare.

- Apropiindu-se de lumina licuriciului, cunoscu că se află lângă o scorbură de răchită bătrână.*
- ... ce ne facem noi dacă ne-om rătăci în pădure...*
- Mătușă răchită, șopti ea cu sfală, ne dai voie să intrăm în casă la mata?*
- Văd că este saltea și pernuță de mușchi.*
- Lizuca abia putu să îngâne cu spaimă:*
- Acum văd că-i o pădure ca-n poveștile pe care mi le spunea mama...*
- Și deodată clipiră candelă verzi de licurici în două șiraguri și văzu pajiștea de flori deschisă cătră un părete de stâncă, între doi mesteceni bătrâni.*

Model:

	Prepoziții	Relația stabilită	Conjuncții	Relația stabilită
a.	<i>de</i>	Leagă complementul prepozițional de verbul regent.	<i>că</i>	Leagă propoziția subordonată <i>că se află lângă o scorbură de răchită bătrână</i> de regenta ei.

7. Alege seria corectă din fiecare set de afirmații.

1. Sunt numai cuvinte derivate în seria:

- celălalt, ogoarelor, deasă;*
- tainică, deasă, viorie;*
- celălalt, tainică, ogoarelor;*
- tainică, viorie, tufărișuri.*

2. Sunt numai diminutive în seria:

- păsărele, Lizuca, omușori, fetiță, copiliță;*
- mititei, cornițele, smicea, dumbravă, căsuță;*
- păsărele, arătare, cățel, mititei, ușurință;*
- fetiță, pernuță, smicea, căsuță, omușori.*

3. Fac parte din aceeași familie lexicală toate cuvintele din seria:

- lumină, rază, lună;*
- cremene, stâncă, peșteră;*
- lumină, luminiță, lumina;*
- pădure, mesteceni, răchită, tei, copac.*

4. Sunt numai derivate cu prefix în seria:

- neliniște, asfințit, nesimțit, aninăm;*
- înroșea, necunoscute, întunecime, învelesc;*
- învelesc, înfricoșată, aninăm, asfințit;*
- neliniște, înroșea, înfricoșată, necunoscute.*

8. Explică modul de formare pentru fiecare dintre următoarele cuvinte: bunic, găzduire, singurătate, lin, împărătește, numai, răsunător, niciodată, Sfânta Miercuri.

9. Exemplifică, prin câte patru cuvinte (trei derivate și un cuvânt compus), familia lexicală a următoarelor cuvinte: *lung, a pierde*.

10. Rescrie fragmentele următoare, înlocuind cuvintele subliniate mai întâi cu câte un sinonim contextual, apoi cu câte un antonim.

- O neliniște i se furișă în suflet.*
- Spre asfințit, în fundul pădurii, clipeau încă fire de jar sub spuză;*
- Patrocle, îi zise ea, eu știu că tu ești cățel vrednic și viteaz;*
- Acolo trebuie sa fie o căsuță pentru noi, murmură duduia Lizuca;*
- În tăcerea aceasta, un greieruș începu să țârâie melancolic, aproape.*
- Lizuca abia putu să îngâne cu spaimă:*
- Și duduia Lizuca înțelegea că în farmecul acela are să se-ntâmple ceva deosebit.*
- ... văzu pajiștea de flori deschisă cătră un părete de stâncă, între doi meste-ceni bătrâni.*

11. Menționează valoarea morfologică a fiecărui cuvânt subliniat în următoarele enunțuri, apoi construiește câte un enunț prin care să ilustrezi o altă valoare morfologică a acestuia.

- Ăsta-i lucru prea ușor, răspunse Patrocle.*
- Cântă frumusețel, șopti ea.*
- Lizuca începu iar a vorbi încet.*
- Grozav se temea de mata!*

12. Asociază fiecare succesiune de două enunțuri cu relația pe care o ilustrează prin cuvintele subliniate: SINONIMIE, ANTONIMIE, POLISEMIE, OMONIMIE.

<i>... văzu pajiștea de flori <u>deschisă</u> cătră un părete de stâncă...</i> <i>Avea o minte <u>deschisă</u>, adaptată vremurilor.</i>	
<i>— <u>Ăsta-i lucru prea ușor</u>, răspunse Patrocle.</i> <i>Stătea sprijinită de un <u>ușor</u> al ușii.</i>	
<i>... florile își <u>plecaseră</u> capetele și dormeau.</i> <i>Țăranii <u>plecaseră</u> deja de pe ogoare.</i>	
<i>Lizuca o mai văzu numai o clipă prăbușindu-se <u>năprasnic</u> spre tufărișuri.</i> <i>Frunza aluneca <u>lent</u>, pe aripile vântului.</i>	
<i>Lizuca nu văzuse luna așa de aproape și așa de <u>mare</u>.</i> <i>Lumina lunii se reflecta în <u>mare</u>.</i>	
<i>O <u>neliniște</u> i se <u>furișă</u> în suflet.</i> <i>Nică <u>se strecură</u> afară din curte, fără știrea mamei.</i>	

– Asta-i o <u>casă</u> foarte bună, mormăi Patrocle. A stat la rând, la o <u>casă</u> de bilete.	
– N-are decât să <u>vie</u> , mormăi cu dispreț Patrocle. Toți copiii culeg struguri în <u>vie</u> .	
– Se-nțelege, răspunse Patrocle, fără cuțit nu facem nicio <u>ispravă</u> . Fiecare <u>reușită</u> era aplaudată cu entuziasm.	
Și deodată clipiră <u>candele</u> verzi de licurici în două șiraguri. <u>Candele</u> de ceară aprinse vesteau Sărbătoarea Învierii.	
laca, în <u>cer</u> , Dumnezeu a aprins lumânările... Părinții ne <u>cer</u> să învățăm pentru examen.	
Din când în când se oprea, se înălța și mișca două <u>coarne</u> lungi și drepte. Copilul mânca pofticios dintr-un <u>corn</u> .	

13. Ilustrează, prin câte două exemple, valoarea polisemantică a fiecărui cuvânt evidențiat în construcțiile următoare:

- Lizuca nu văzuse luna așa de aproape și așa de mare.
- Când **bate** vântul, toaca sună și bunicii ne caută și ne găsesc.
- Aici îs locuri **curate**.
- C-un lătrat **scurt**, Patrocle se și repezise.
- **Grozav** se temea de mata!
- Și duduia Lizuca înțelegea că în **farmecul** acela are să se-ntâmples ceva deosebit.

14. Inspirat de comportamentul lui Patrocle, un elev de clasa a VII-a a povestit o întâmplare despre cel mai bun prieten al său, Goldy. Fiind însă prea entuziasmat, a pierdut din vedere greșelile de exprimare. Corectează-le tu, identificând structurile pleonastice și confuziile paronimice din textul său.

Trebuie cu necesitate să-l cunoașteți și pe câinele meu, Goldy. Voi rezuma pe scurt o întâmplare în care a dovedit tot atâta simpatie față de mine ca și Patrocle. Iată ce s-a întâmplat!

În timp ce ne plimbam agale prin parc, fără a fi conștient de pericolul eminent, doi tineri adolescenți pe role, profitând de faptul că nu mai erau alte persoane prin preajmă, m-au flancat de o parte și de alta și mi-au smuls rucsacul pe care îl atârnasem de umăr, trântindu-mă la pământ, în iarba de pe marginea aleii. Goldy a lătrat, dar, fiind în lesă, nu a putut alerga după ei. În schimb, văzându-mi hemoragia de sânge de la rotula genunchiului, a început să mă lingă, scâncind ca un copil. Mi-am dat seama că înțelegea suferința mea, că suferea și el pentru că nu mă putea ajuta și, ca să nu-l întristez și mai tare, mi-am ținut cât am putut

lacrimile de durere și am pornit șchiopătând spre trotuarul pietonal unde se afla stația de autobuz.

Revenit în mediul familiar, am primit primele îngrijiri medicale de la mama care este o doctoriță pediatră desăvârșită!

15. Selectează, din textul-suport, patru elemente specifice limbii vorbite, care creează efectul de oralitate.

16. Subliniază locuțiunile și îmbinările libere de cuvinte din următoarele enunțuri. Menționează valoarea morfologică a fiecăreia, indicând și câte un sinonim.

- *N-are decât să vie, mormăi cu dispreț Patrocle, am eu ac de cojocul lui!*
- Copilița băgă de seamă că de-o parte și de alta a cărării florile își plecaseră capetele și dormeau.*
- *Mătușă răchită, șopti ea cu sfială, ne dai voie să intrăm în casă la mata?*
- ... *într-acolo se strecurau pe nesimțit cele din urmă păsărele, dându-i bună-sara.*
- Chiar în clipa aceea, Lizuca dădu un țipăt.*

17. Formează locuțiuni cu ajutorul cuvintelor *cap* și *a vedea*, apoi scrie enunțuri în care să le integrezi.

18. Cuvintele și structurile subliniate în fragmentele următoare sunt specifice graiului popular sau celui regional, din Moldova. Înlocuiește-le cu echivalentul lor din limba standard (literară).

- Îndată ce soarele scăpătă după culme, luna, alungată de pe tărâmul celălalt, ieși în răsărit în marginea dumbrăvii.*
- ... *să cioplim o toacă de lemn de tei și s-o aninăm într-un vârful de copac.*
- *Mătușă răchită, șopti ea cu sfială, ne dai voie să intrăm în casă la mata?*
- Se auzi glasul cățelului țăhnind răsunător în pădure.*
- *Aicea-i foarte bine, Patrocle, grăi fetița, cuibărindu-se.*

19. Indică silaba accentuată în fiecare dintre cuvintele subliniate în fragmentele următoare. Mută accentul pe o altă silabă și construiește câte un enunț pentru a ilustra noul sens obținut în fiecare situație.

- ... *luna, alungată de pe tărâmul celălalt, ieși în răsărit în marginea dumbrăvii;*
- ... *într-acolo se strecurau pe nesimțit cele din urmă păsărele;*
- Dumbrava rămase iar tăcută în fumul ei de lumină, ca într-un vis.*

20. Lizuca pleacă de acasă împreună cu Patrocle, câinele ei, dar se rătăcește în dumbravă, în timpul nopții și găsește adăpost într-o scorbură. Extrage o trăsătură morală a fetei care se desprinde din replicile pe care le rostește și argumentează-ți opțiunea într-un text de 50–70 de cuvinte, în care:

- vei folosi cel puțin două cuvinte derivate cu sufix și două cuvinte derivate cu prefix, încercuind sufixele și prefixele;
- vei folosi cel puțin două cuvinte compuse și vei menționa tipul de compunere;
- vei rescrie un enunț, înlocuind două cuvinte cu sinonimele lor;
- vei folosi patru cuvinte din același câmp semantic.

CLASA a VII-a

UNITATEA I

TESTUL 1

1. Conjunțiile: *sau, să, căci, ca să, că, dacă, și, ci, dar, deci*; prepozițiile: *de, ca, pe, prin, din, la, cu*.

2. De exemplu: *Dirijorul a făcut o plecăciune, iar oamenii au aplaudat.*; *În dimineața aceea, nu a plouat, nici soarele nu a apărut.*; *Ori mergem la cinema, ori vedem un film acasă.*; *Ba accepta invitația, ba se răzgândea.*; *I-am răspuns, însă nu m-a auzit.*; *În tabără, copiii fie căutau ciuperci, fie adunau plante medicinale.*

3. Conjunții coordonatoare: *sau, și, ci, dar, deci, iar, nici, ori, ba, însă, fie*; conjunții subordonatoare: *să, căci, ca să, că, dacă*.

4. a.

Și o luă la fugă pe scurtătură către fundul curții lui;

Maria Petre, din Parepa, se născuse la 23 septembrie 1923 și avea doisprezece ani;

Îi spuse ce au zis fetele și nea Marin, că așa îl chema pe tatăl Mariei, ieși în grabă pe poartă, zicând;

Femeia și-a recunoscut imediat oile la poartă;

– la, dați și voi oile voastre aci pe bătătură;

... aduceți apă să-i dau pe față, zise el agitat către grupul de bărbați și femei.

b. *aduceți apă să-i dau pe față, zise el agitat către grupul de bărbați și femei.*

(conjunția leagă părțile componente ale atributului multiplu);

c. *Maria Petre, din Parepa, se născuse la 23 septembrie 1923 și avea doisprezece ani²; Îi spuse ce au zis fetele și nea Marin [...] ieși în grabă pe poartă zicând²;*

d. *Și [o luă la fugă] – conector discursiv; [Femeia] și-[a recunoscut] – pronume reflexiv; [dați] și [voi oile] – semiadverb.*

5.

... s-o hi dus la puțul din spatele grădinii să bea apă!

Au strâns repede oile de pe unde erau și le-au mânat înapoi în sat.

Au mers prima dată pe ulița care ducea la casa Mariei să vadă dacă este acolo.

Tanti Rada, mama Mariei, era cu ceva treabă prin curte.

Și atunci femeia se întunecă la chip de îngrijorare și își chemă omul.

Ajuns acolo, omului nu-i veni să-și creadă ochilor.

6. *Fetele râdeau și alergau încercând.* – coordonare prin jonctiune conjuncțională;
Au revenit lângă lac, dar Maria dispăruse – coordonare prin jonctiune conjuncțională;

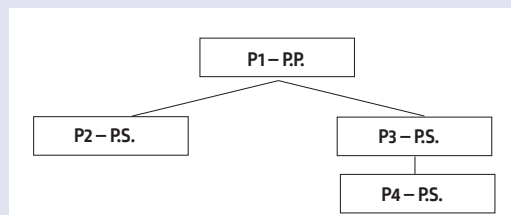
Mulți se închinau¹, alții se uitau²și nu înțelegeau.³ – P1 – P2: coordonare prin juxtapunere; P2 – P3: coordonare prin jonctiune conjuncțională.

7. a; b; c.

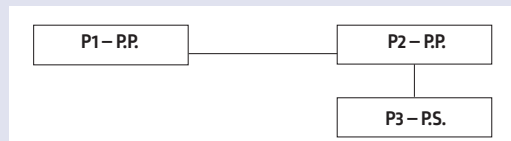
8. *Încă* – adverb; *ia* – interjecție; *cam* – semiadverb.

9. a. C; b. conjuncție subordonatoare.

10. a. *Au mers prima dată pe ulița¹/care ducea la casa Mariei²/să vadă³/dacă este acolo.⁴*

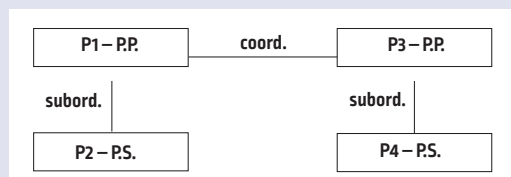

b. *A fugit către casă uitând de fetele lăsate pe marginea lacului și a început să strige la vecini.*³

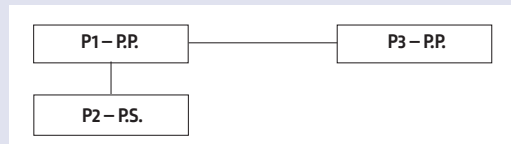

c. *Într-o oră știa toată ulița că Maria dispăruse și ieșiră câte unu-doi din fiecare gospodărie să-l ajute pe nea Marin la căutare.*⁴

Schema dată îi corespunde frazei de la punctul c.

d. *Au strâns repede oile de pe unde erau și le-au mînat înapoi în sat.*³

Sugestii de rezolvare

11. Virgula s-a folosit înaintea unei conjuncții coordonatoare adversative.

12. *tăbliță* – derivat cu sufixul *-iță*; *Mărioara* – derivat cu sufixul *-oară*; *mătălică* – derivat cu sufixul *-ică*; *au revenit* – derivat cu prefixul *re-*; *gospodărie* – derivat cu sufixul *-ie*; *aruncătură* – derivat cu sufixul *-ătură*.

13. **Ne amintim!** Tipurile de compunere sunt: subordonarea, juxtapunerea (numită și alăturare) și abrevierea. (vezi GLR – Sinteze și exerciții, p. 25–26)

Compunere prin alăturare: *careva, pe la, niciun, fiecare, cineva, devreme, de lângă, înapoi, undeva, Maria Petre, de pe*; compunere prin subordonare: *doisprezece, „drumul vacilor”, Sfânta din Parepa, 1923*.

14. *scurtătură* – s-a format prin derivare de la verbul *a scurta* cu sufixul *-ătură*; *îngrijorare* – s-a format prin derivare cu sufixul *-re* de la verbul *a îngrijora*, format, la rândul lui, prin derivare de la substantivul *grijă* cu prefixul *în-* și sufixul *-ura*; *recunoscut* – s-a format prin derivare de la verbul *a cunoaște* cu prefixul *re-*.

15. sens propriu de bază: *palma, chip*; sens propriu secundar: *oglindea, omul, scutură, croit*.

16. a.

Enunț	Sens propriu	Sens figurat
<i>A fugit către casă uitând de fetele lăsate pe marginea lacului și a început să strige la vecini.</i>	x	
<i>Maria dispăruse de parcă o înghițise pământul.</i>		x
<i>... fetele trebuiau să aibă multă grijă ca oile, dar mai ales năzdrăvăniile de miei, să nu intre pe locurile cultivate...</i>	x	
<i>Nici măcar nu avea cum să se înecce cineva în lacul ăla...</i>	x	
<i>Maria Petre, din Parepa, se născuse la 23 septembrie 1923...</i>	x	
<i>Era ceva stuf pe lac, dar la vremea aceea era foarte mic și mai mult pe apă, așa că nu avea cum să se ascundă acolo.</i>	x	
<i>Ajunși acolo, omul își dădu pălăria jos...</i>	x	
<i>Puse palma streșină la ochi...</i>		x

b. *Îmi strigă și acum că nu l-am ajutat la nevoie.*; *Cățelul înghițise imediat chiftelețele.*; *Profesorul este un om cultivat.*; *Cuvintele i s-au înecat înainte de a fi rostite.*; *Din copilărie i se născuse dorința de naviga.*; *În timpul discursului a reușit să se ascundă de critica publicului.*; *O pălărie de nori acoperea pădurea.*; *Rândunicile și-au făcut din nou cuib sub streșină.*

17. De exemplu: **A trecut strada.** (a traversat); **I-a trecut răceala.** (s-a vindecat); **De sărbători, unchii au trecut pe la noi.** (ne-au vizitat); **A trecut toate examenele.** (a promovat).

18. Omonimele a două cuvinte: *Barca era legănată de unde line., Poartă o rochie cu motive florale.*; omofonul unui cuvânt: *De vreme ce îi plac drumețiile, merge adesea la munte.*; omograful unui cuvânt: *Mamuții au trăit în era glaciară.*; poli-semia a două verbe: *A strâns sacul la gură cu o frânghie groasă.*; *I-ar plăcea să vadă piramidele egiptene.*; sinonimele cuvintelor subliniate: *După ce i-am adunat pe toți, am început jocul.*; *Ghidul i-a dirijat pe turiști spre principalele obiective ale orașului.*; *Pe drumul spre carierele de calcar treceau camioane.*; *Munca îl înnobilea și pe om.*; *L-am chemat la joacă și a venit îndată.*

19. Ne amintim! *Limbajul popular este forma pe care o îmbracă limba în vorbire, atât în mediul rural, cât și în cel urban. Registrele regionale sunt manifestări ale limbii populare, restrânse la un anumit spațiu geografic. (vezi GLR – Sinteze și exerciții, p. 392)*

a. [1] *un'e, bre, Da', moțato, tanti, da', lete, aci. Niii, zbârlito;* [2] *la, aci, bătătură, haideti, locu', Un'e, fă, mar'ne, bre, acolea, în dreptu', lu' mătălică.*

b. De exemplu: *un'e (unde), aci (aici), iete (uite), lu' (lui).*

20. *s-o hi dus (s-o fi dus), să nu hie (să nu fie).*

21. *a sărit vreo doagă – ai înnebunit; nu-i veni să-și creadă ochilor – nu crezu; să bage de seamă – să observe; din senin – neașteptat; să nu dea de necaz – să nu se certe; [o] înghițișe pământul – dispăruse; peste noapte – deodată.*

22. *întunecă* (verb la indicativ, prezent)/*întunecă* (verb la indicativ, perfect simplu);

ieși (verb la imperativ/indicativ, prezent, persoana a II-a)/*ieși* (verb la indicativ, perfect simplu, persoana a III-a, numărul singular);

voi (pronume personal)/*voi* (verbul *a voi* la indicativ, perfect simplu);

casă (substantiv comun)/*casă* (verbul *a casa* la indicativ, perfect simplu);

ochi (substantiv comun)/*ochi* (verbul *a ochi* la indicativ, perfect simplu);

data (substantiv comun)/*data* (verbul *a data* la indicativ, imperfect);

auzi (verbul *a auzi* la indicativ, prezent)/*auzi* (verbul *a auzi* la indicativ, perfect simplu);

scutură (verbul *a scutura* la indicativ, prezent)/*scutură* (verbul *a scutura* la indicativ, perfect simplu).

23. *acolo, undeva, ulița, pricina, măcar, celălalt, aduceți.*

Sugestii de rezolvare

24. a. *bătătură* – curte; b. *Pantofii cei noi mi-au făcut o bătaură la picior.*; c. *clavus* (domeniul medical).

25. *Mda, știi că ador compunerile.; Ei bine, deși sunt extenuat, nu pot să mă culc fără să-ți spun că sunt puțin îngândurat.; Așadar, am plăcerea să ți-o prezint pe Maria, o fată de 12 ani, care conviețuiește cu familia ei, la țară.; Maria nu mergea singură cu oile, ci împreună cu prietenele ei.; Într-o zi, fetele o strigă pe Maria să întoarcă oile, dar observă că prietena lor este de negăsit.; Ele revin în sat și alături de părinții Mariei se reîntorc pe marginea lacului, unde păscuseră animalele.; După multe căutări, un copil face o faptă minunată.; Între noi fie vorba, sunt sigur/convins că Maria obosise și adormise la umbra vreunui copăcel; Probabil că a preferat să hoinărească, să viseze, să străbată câmpiile decât să stea în compania fetelor. Sau poate că a avut o migrenă. E drept că și mie mi se întâmplă uneori/câteodată să am nevoie de puțină liniște când mă doare capul.*

TESTUL 2

1. a. izolează substantivul în vocativ de restul enunțului; b. izolează construcția incidentă de restul enunțului; c. este obligatorie utilizarea virgulei înaintea conjuncțiilor adversative.

Ne amintim *normele de punctuație ale conjuncțiilor!* (vezi GLR – Sinteze și exerciții, p. 186)

2. *Spre seară, Lizuca se rătăcește în pădure împreună cu câinele ei, Patrocle. Aceasta se gândește că ar trebui să cioplească o toacă din lemn care să facă zgomot și să dea de știre bunicilor, dar, pentru că nu au cuțit, hotărâsc să se adăpostească în scorbura unei răchite. Lizuca se sperie de o umbră, crezând că este un bursuc, Patrocle aleargă după el, dar, dându-și seama că era un iepure, revine la răchită. Totuși, cei doi prieteni nu pot adormi deoarece, mai întâi, se aude țărâitul unui greier, iar apoi, din spatele unei uși de cremene, își fac apariția niște omuleți zâmbitori.*

3. a. *În pădure o umbră tainică și, deasă se întindea, izvorând din văi și cotloane necunoscute.*

– și₁ asigură coordonarea între două atribute: *tainică și deasă*;

– și₂ asigură coordonarea între două circumstanțiale de loc: *din văi și cotloane*.

b. De exemplu: *spre răsărit se înroșea luna și creștea lumina*.

c. De exemplu: *dându-și seama* – pronume reflexiv; *Patrocle se și repezi-se* – adverb de întărire (semiadverb).

d. *iar* – adverb de mod; de exemplu: *Lizuca s-a speriat, iar Patrocle a fugit după bursuc*. – conjuncție coordonatoare.

4. a. *Patrocle, eu cred că nu trebuie să ne temem de mama pădurii.* – conjuncții subordonatoare simple.

b. *Dar nu putem face toacă, pentru că n-am luat cuțit de-acasă.* – locuțiune conjuncțională.

c. ... *cu toate că spre răsărit se înroșea luna și creștea lumina peste pâcla ogoarelor, în pădure o umbră tainică și deasă se întindea...* – locuțiune conjuncțională subordonatoare.

d. ... *ce ne facem noi dacă ne-om rătăci în pădure?* – conjuncție subordonatoare simplă.

5. a. *se oprea, se înălța* – coordonare prin juxtapunere; *se înălța și mișca; lungi și drepte* – coordonare copulativă; b. *Nu știu de ce, dar mie nu mi-i somn de loc.* – coordonare adversativă.

6.

	Prepoziții	Relația stabilită	Conjunții	Relația stabilită
a.	<i>de</i> <i>lângă</i> <i>de</i>	Leagă complementul prepozițional <i>de lumina</i> de verbul regent <i>apropiindu-se</i> . Leagă circumstanțialul de loc <i>lângă o scorbură</i> de verbul regent <i>se află</i> . Leagă atributul substantival <i>de răchită</i> de substantivul regent <i>o scorbură</i> .	<i>că</i>	Leagă propoziția subordonată <i>că se află lângă o scorbură de răchită bătrână</i> de regenta ei <i>Apropiindu-se de lumina licuriciului, cunoscu</i> .
b.	<i>în</i>	Leagă circumstanțialul de loc <i>în pădure</i> de verbul regent <i>ne-om rătăci</i> .	<i>dacă</i>	Leagă propoziția subordonată <i>dacă ne-om rătăci</i> de regenta ei <i>ce ne facem noi</i> .
c.	<i>cu</i> <i>în</i> <i>la</i>	Leagă circumstanțialul de mod <i>cu sfială</i> de verbul regent <i>șopti</i> . Leagă circumstanțialul de loc <i>în casă</i> de verbul regent <i>să intrăm</i> . Leagă atributul pronominal <i>la mata</i> de substantivul regent <i>casă</i> .	<i>să</i>	Leagă propoziția subordonată <i>să intrăm în casă la mata</i> de regenta ei <i>ne dai voie</i> .

Sugestii de rezolvare

d.	de	Leagă atributul substantival <i>de mușchi</i> de substantivul regent <i>pernuță</i> .	că și	Leagă propoziția subordonată <i>că este saltea și pernuță de mușchi</i> de regenta ei <i>Văd</i> . Leagă elementele componente ale subiectului multiplu, aflate în relație de coordonare <i>saltea și pernuță</i> .
e.	cu	Leagă circumstanțialul de mod <i>cu spaimă</i> de verbul regent <i>să îngâne</i> .	să	Leagă propoziția subordonată: <i>să îngâne cu spaimă</i> de regenta ei <i>Lizuca abia putu</i> .
f.	ca în	Leagă atributul substantival <i>ca în poveștile</i> de substantivul regent <i>o pădure</i> .	că	Leagă propoziția subordonată <i>că-i o pădure ca-n poveștile</i> de regenta ei <i>Acum văd</i> .
g.	de, în, de, de cătred, între	Leagă atributele substantivale <i>de licurici, în șiraguri, de flori, de stâncă</i> de substantivele regente <i>candele, licurici, pajiștea, un părete</i> . Leagă circumstanțialele de loc <i>cătred un perete și întred mesteceni</i> de adjectivul regent <i>deschisă</i> .	și	Leagă două propoziții principale aflate în raport de coordonare.

7. 1. d.; 2. a.; 3. c.; 4. d.

8. *bunic* – substantiv format prin derivare, de la cuvântul de bază *bun* [rădăcina *bun*], cu ajutorul sufixului *-ic*;

găzduire – substantiv format prin derivare cu sufixul *-re* de la verbul *a găzdui*, derivat, la rândul lui, cu sufixul *-ui* de la substantivul *gazdă*;

singurătate – substantiv format prin derivare, de la cuvântul de bază *singur* [rădăcina *singur*], cu ajutorul sufixului *-(ă)tate*;

lin – adverb format prin schimbarea valorii gramaticale din adjectiv;

împărătește – adverb format prin derivare, de la cuvântul de bază *împărat* [rădăcina *împărat*], cu ajutorul sufixului *-ește*;

numai – adverb format prin compunere prin juxtapunere din adverbele *nu* și *mai*;

răsunător – adjectiv format prin derivare, de la cuvântul de bază *a răsună* [rădăcina *răsun*], cu ajutorul sufixului *-(ă)tor*;

niciodată – adverb format prin compunere prin juxtapunere din adverbul *nici*, articolul nehotărât *o* și substantivul *dată*;

Sfânta Miercuri – substantiv format prin compunere prin subordonare, din substantivele *Sfânta* și *Miercuri*.

9. De exemplu: *lung* – *a lungi, lungime, alungit, vorbă-lungă*; *a pierde* – *pierdere, pierdut, pierzător, pierzanie, pierde-vară*.

10. a. *O teamă i se furișă în suflet.*; *O liniște i se furișă în suflet.*

b. Spre apus, în fundul pădurii, clipeau încă fire de jar sub spuză.; *Spre răsărit, în fundul pădurii, clipeau încă fire de jar sub spuză.*

c. – Patrocle, îi zise ea, eu știu că tu ești cățel capabil și curajos.; – *Patrocle, îi zise ea, eu știu că tu ești cățel incapabil și laș;*

d. – Acolo trebuie să fie o căsuță pentru noi, șopti duduia Lizuca.; – *Acolo trebuie să fie o căsuță pentru noi, strigă duduia Lizuca.*

e. În liniștea aceasta, un greieruș începu să țârâie melancolic, aproape.; *În zgomotul acesta, un greieruș începu să țârâie melancolic, aproape.*

f. Lizuca abia putu să îngâne cu frică.; *Lizuca abia putu să îngâne cu îndrăzneală.*

g. Și duduia Lizuca înțelegea că în farmecul acela are să se-ntâmplice ceva special.; *Și duduia Lizuca înțelegea că în farmecul acela are să se-ntâmplice ceva banal.*

h. ... văzu pajiștea de flori deschisă cătră un părete de stâncă, între doi mesteceni vechi.; *... văzu pajiștea de flori deschisă cătră un părete de stâncă, între doi mesteceni tineri.*

11. a. *ușor* – adjectiv; *Fluturile se zbătea ușor în plasa de păianjen.* – adverb

b. frumușel – adverb; *Patrocle este un cățel frumușel.* – adjectiv; *Frumușelul din grup este și un băiat cuminte* – substantiv

c. încet – adverb; *Mersul încet este o plimbare, nu un sport.* – adjectiv

d. grozav – adverb; *A dat un răspuns grozav la această întrebare.* – adjectiv

12.

<i>... văzu pajiștea de flori deschisă cătră un părete de stâncă... A avea o minte deschisă, adaptată vremurilor.</i>	POLISEMIE
<i>– Ăsta-i lucru prea ușor, răspunse Patrocle. Stătea sprijinită de un ușor al ușii.</i>	OMONIMIE
<i>... florile își plecaseră capetele și dormeau. Țăranii plecaseră deja de pe ogoare.</i>	OMONIMIE
<i>Lizuca o mai văzu numai o clipă prăbușindu-se năprasnic spre tufărișuri. Frunza aluneca lent, pe aripile vântului.</i>	ANTONIMIE
<i>Lizuca nu văzuse luna așa de aproape și așa de mare. Lumina lunii se reflecta în mare.</i>	OMONIMIE

Sugestii de rezolvare

<i>O neliniște i se furișă în suflet. Nică se strecură afară din curte, fără știrea mamei.</i>	SINONIMIE
<i>– Asta-i o casă foarte bună, mormăi Patrocle. A stat la rând, la o casă de bilete.</i>	OMONIMIE
<i>– N-are decât să vie, mormăi cu dispreț Patrocle. Toți copiii culeg struguri în vie.</i>	OMONIMIE
<i>– Se-nțelege, răspunse Patrocle, fără cuțit nu facem nicio ispravă. Fiecare reușită era aplaudată cu entuziasm.</i>	SINONIMIE
<i>Și deodată clipiră candelă verzi de licurici în două șiraguri. Candele de ceară aprinse vesteau Sărbătoarea Învierii.</i>	POLISEMIE
<i>laca, în cer, Dumnezeu a aprins lumânările... Părinții ne cer să învățăm pentru examen.</i>	OMONIMIE
<i>Din când în când se oprea, se înălța și mișca două coarne lungi și drepte. Copilul mânca pofticios dintr-un corn.</i>	OMONIMIE (la singular)

13. De exemplu:

a. O minte **mare** (deschisă) înțelege legile universului. Avea o familie **mare** (numeroasă). Avea o funcție **mare** (importantă) în minister.

b. Cineva **bate** (ciocăne) la ușă. **Bate** (curăță) covorul din sufragerie. **L-a bătut** (l-a învins) la acest joc. **L-a bătut** (l-a agresat) fără milă.

c. Are o inimă **curată** (pură, inocentă) și bună. Camera lui este cea mai **curată** (curățată). O minte **curată** (neinfluențată) are propriile opinii.

d. De la accident, a rămas cu un picior mai **scurt** (mic). Are o minte **scurtă** (limitată), de aceea a spus ce nu trebuia. A ales drumul mai **scurt** (redus ca lungime), dar mai anevoios.

e. Este un om **grozav** (remarcabil, excepțional). Muma-Pădurii are o înfățișare **grozavă** (înfricoșătoare). Boxerul i-a dat un pumn **grozav** (foarte puternic).

f. I-a făcut un **farmec** (descântec). Ca prin **farmec** (magie), durerea i-a trecut. Fiecare om are **farmecul** (carisma) său.

14. Trebuie ~~cu~~ **necesitate** să-l cunoașteți și pe câinele meu, Goldy. Voi rezuma ~~pe~~ **scurt** o întâmplare în care a dovedit tot atâta **simpatie** empatie față de mine ca și Patrocle.

lată ce s-a întâmplat!

În timp ce ne plimbam agale prin parc, fără a fi conștient de pericolul **eminent** iminent, doi **tineri** adolescenți pe role, profitând de faptul că nu mai erau alte persoane prin preajmă, m-au flancat ~~de o parte și de alta~~ și mi-au smuls rucsacul pe care îl atârnasem de umăr, trântindu-mă ~~la pământ~~ în iarba de pe marginea aleii. Goldy a lătrat, dar, fiind în lesă, nu a putut alerga după ei. În schimb, văzându-mi hemoragia ~~de sânge de la rotula genunchiului~~ genunchi, a început să mă lingă, scâncind ca un copil. Mi-am dat seama că înțelegea suferința mea, că suferea și el pentru că nu mă putea ajuta și, ca să nu-l întristez și mai tare, mi-am ținut cât am

putut lacrimile de durere și am pornit șchiopătând spre trotuarul pietonal unde se afla stația de autobuz.

Revenit în mediul familiar familial, am primit primele îngrijiri medicale de la mama care este o doctoriță pediatră desăvârșită!

- 15.** - forme pronominale specifice vorbirii: *asta, ăsta, mata*;
 – forme de viitor popular: *ne-om rătăci*;
 – cuvinte scurtate: *acu, ce-i, îs*;
 – regionalisme: *duduia, să aninăm, ispravă, să vie, aicea, iaca, nimica, smicea, nemulțăm*;
 – expresii populare: *am eu ac de cojocul lui*;
 – interjecții: *tip-tip*.

16. a. – *N-are decât să vie, mormăi cu dispreț Patrocle, am eu ac de cojocul lui! = a potoli, a înfrâna sau a pedepsi* – verb.

b. *Copilița băgă de seamă că de-o parte și de alta a cărării florile își plecaseră capetele și dormeau. = observă* – verb.

c. – *Mătușă răchită, șopti ea cu sfială, ne dai voie să intrăm în casă la mata? = permiți* – verb.

d. ... *într-acolo se strecurau pe nesimțit cele din urmă păsărele, dându-i bună-sara. = încet, ușor* – adverb; *salutând* – verb.

e. *Chiar în clipa aceea, Lizuca dădu un țipăt. = țipă* – verb.

17. De exemplu: *Și-a făcut de cap toată vacanța. A dat din cap că a înțeles explicația. S-a dat peste cap să rezolve problema. Nu a crezut că este o așa bătaie de cap acea situație.*

Și-a văzut de treabă, nu a intervenit. A abandonat lupta când s-a văzut cu sacii în căruță.

18. a. *Îndată ce soarele apuse/asfinți după culme, luna, alungată de pe tărâmul celălalt, ieși în răsărit în marginea dumbrăvii.*

b. ... *să cioplim o toacă de lemn de tei și s-o agățăm într-un vârf de copac.*

c. – *Mătușă răchită, șopti ea cu reținere, ne dai voie să intrăm în casă la dumneata?*

d. *Se auzi glasul cățelului lătrând răsunător în pădure.*

e. – *Aicea-i foarte bine, Patrocle, spuse fetița, cuibărindu-se.*

19. a. ...*luna, alungată de pe tărâmul celălalt, ieși în răsărit în marginea dumbrăvii.; – leși imediat din casă!*

b. *într-acolo se strecurau pe nesimțit cele din urmă păsărele; Câinele urmă dă-rele de noroi ca să-și găsească stăpânul.*

c. *Dumbrava rămase iar tăcută în fumul ei de lumină, ca într-un vis.; Copilul lumină drumul cu o lanternă.*